

CUNICULUM). És lògic esperar que tractant-se d'un animal d'origen hispànic, i que es propagà tardanament per Europa, i encara avui més abundós en el Mediterrani que vora la mar del Nord (al. *kanmchen* < fr. ant. *conin*), no se sentís necessitat de noms populars a Flandes i a Anglaterra fins relativament tard; llavors és ben possible que es tracti de creacions expressives, a base d'una arrel com la de l'angl. *rabble*, al. dial. *rappel/raffeln*, nor. *rabba* «to snatch, snap up» (cf. Skeat, *Notes on Engl. Etym.*, 1901, 239; *Engl. Et. Dict.*); el sentit de l'angl. *rabble* («persons of the lowest class») no deixa d'harmonitzar-se bastant amb la frase de Shakespeare, amb els sentits obscurs de *conill* en català; i amb el fet, observat per l'anglès Pennant (*N. E. D.*, s. v.) i per tothom, que la conilla està parint constantment.

Tant se val. L'angl. *rabbit* i el flamenc *robbe* deuen ser d'arrel germànica; i no pas, l'anglès, manllevat d'un patuès francès: el mateix Wartburg no se sap estar de reconèixer que l'explicació dissimulatòria *robette/robotte* > *rabotte* no pot explicar l'angl. *rabbit* (on no hi ha la *ó* tònica causant de la dissimilació). I així se'n va per terra tot el castell de cartes.

El que, més aviat, és possible que el sospitós *robette*, atribuït al «Centre», sigui en realitat algun obscur localisme normand o picard, manlleu esporàdic de l'anglès o el flamenc, que reportat a Jaubert, aquest incloguè en la seva barrejadissa recopilació.

És la forma *ribot* amb *-i* l'originària, i *ribot* n'és una alteració posterior, sense la més remota relació amb el nom del conill. Quina és la seva arrel, voldríem saber-ho, i ho ignorem; però ja hem fet prou desfet l'etimologia falsa tan treballosament elaborada per romanistes de gran prestigi (*AlcM* l'accepta, per tant, com article de fe).

Només diré que no pot deixar de fer-nos impressió la coincidència amb un nom topogràfic *ribot* comprovat per fonts diverses, i amb ampla i antiga difusió: pall. *ribot* «marge, ribàs» (Sort, *AlcM* II), *ribot* a l'alt Flamicell 'esponal on s'hi fan borses i penyals' (ací s. v. *RIBA*), llgd. *ribot* «petite rive» (Sauvages, p. 236) i ja documentat en el Bearn en el S. xv (amb la constant evolució gascona *r- > arr-*): «la sponse --- une aute peyre enter l'arribot et lo primer termi», a. 1440 (*Cartulari* d'Ossau, p. 238), Vall de Banheres de Bigorra *ribot* «petit coteau» (Rohlf's, *RLR* VII, 159), frcomt. *rivot* «rive, bord» (Tissot, *Le Patois des Fourgs*, 1865, prop de Pontarlier, Doubs). Aquesta petita riba, petit marge, sí que sembla comparable amb la «fulla de ferro fixada obliquament» en la fusta del ribot, i aixecat-s'hi com el marge s'aixeca del camp.⁴

DERIV: *Ribotada Ribotar* [Verdaguer: «Sant Josep ribota i serra», *Fug a Eg*, 72].⁵ *Ribotejar* [Belv.]; *riboteig*, *ribotejament*

¹ Per confirmar-ho allega P. Barbier, de qui Wartburg (*Suppl. z Biblgr Bb*, p. 20a) diu tenir comunicacions privades; però el que Barbier va publicar, *RLR* LXVII, 354, és una nota sobre un hapax *ribot*, que troba en un text medieval, mal publicat, i que ell creu entendre com un nom de peix. És versem-

blant, doncs, que es refereixi a això o una variant d'això; car, a propòsit d'aquest «nom de peix», anant-ne en busca de confirmació i no trobant-ne enlloc, cita dos testimonis de *ribot* «fragment de pierre» en els anys 1592 i 1608 (sens dubte relacionats amb el *rabot* 'llamborda'). Aclarim de passada que el suposat nom de peix no és gens clar que ho sigui ni que tingui res a veure amb res d'això: el treu d'una edició molt modernitzada i antiquada (text després treballat per Kremer), l'anglonormand Estienne de Fougères: el context és obscur i tot plegat això pot ser un mot fantasma, mal imprès etc. Aclarim també que en rigor ni el text de Marot no prova que *rabot* fos gaire usat en el sentit de 'ribot' en el seu temps, car diu «Dieu gard enfin toute la fleur de lys, / lime et *rabot* des hommes mal polis» (II, 192, *Luttré*): aquí hi pot haver un joc de paraules, car la *fleur de lys*, emblema heràldic dels reis de França sembla oposar-se aquí a la llamborda heràldica dels Ducs de Borgonya, com sigui que Marot vivia en el moment de la lluita a mort entre la dinastia Lluís d'Orleans-Carles VII-Lluís XI, d'una banda i la dinastia borgonyona Jean sans Peur-Charles le Téméraire. És clar que equiparant-lo a la *lima* i als *mal polis*, ja pensa en una eina com el ribot, però hi ha joc de paraules, i pot fer-lo amb un terme del Migdia de França (Marot n'usa molts) poc assimilats encara en el Nord. — ² Més sostenible sembla la idea de Sainéan (*BhZRPb* XI, 128) que vingui d'un nom del gripau que documenta allí mateix: el gripau està aplatat al fons de la bassa com les llambordes sota els peus del qui hi passen. D'altra banda compara amb roms. *broască* 'gripau' > 'rabot à dégrosser' (p. 129). — ³ Amuntega les raons sofístiques: la *i* seria una altra dissimilació, i per tant consolidaria l'explicació de la *a* de l'angl. i Centre *rabbit/rabotte* per dissimilació. On s'és vist dissimilació de *o-ó* en *i*? Per reforçar el seu enllaç de *rabot* amb *rabouillère*, diu —com distretament— *raboutière/rabouillère* (731a2f.); un *raboutière* que és treu de la màniga de cop i volta: perquè, en les seves quatre columnes de formes patuèses i antigues, el *raboutière no apareix enlloc. En nota 9 reconeix que no hi ha més que un NL *Rabouitière* (en el Morvan) Però és clar que aquest és un dels innumbrables NLL francesos del tipus de *Gumardièrre*, *Guillaumèrre* indicant la possessió d'un Guinard o Guillaume: aquí la d'uns *Rabot*, documentats com a NP en el Poitou (S. XIII), i dels quals deriva allí mateix l'altre NL *La Rabot(e)rrie* en el Poitou. — ⁴ Mots semblants que anoto, possibles paronímies, que deixem per a futurs tempteigs: Menorca +*ribó* 'massa de cabells esborifats i despentinats': «tenia fama de bruixa i d'anar sempre despentinada, am sa coa feta un *ribó*», «despellissada i amb *ribonot*, com a bruixa», Camps Merc. II, 63, 64 (no en *AlcM*); Echo *rebitjar* 'afinar el tronc d'un arbre tallat, després de fer-li l'entalla' (1965: cf. *REBLAR* i *RIBET*). — ⁵ Una altra possibilitat etimològica, mereixedora aquesta de més investigació